Thomas <de Aquino>: Summa theologiae: Pars secunda: prima pars
Mainz: Peter Schoeffer, 8. Nov. 1471 Seite 90

contrario alterius. ¶ Ad .iij. dōm. q2 vsus rōnis
requirit debitū vsum imaginacōis et aliaꝝ viriū
sensitiuaꝝ que vtūtur organo corꝑali. ideo ex
trāsmutacōne corꝑali vsus rōnis impeditur im
pedito actu v̄tutis imaginatiē ꝛ aliaꝝ sensitiaꝝ.
AD .iiij. sic ꝓcedr̄. vidr̄ ꝙ delcātio nō ꝑficiat
opacōnē. omis enī hūana opacō ab vsu ra
tionis dependet. ꝫ delcātio impedit vsū racōis ut
dēm ē. g° delcātio nō ꝑficit. ꝫ debilitat opacōnem
hūanā. ¶ P̄. nichil ē ꝑfectiuū sui ipius vel sue
cause. ꝫ delcātio ē opacō ut ph̄us dicit in .vij. et
.x. eth̄. ꝙ oportꝫ ut intelligatur vel essentialiter
vel cāliter. g° delcātio nō ꝑficit opacōnē. ¶ P̄. si
delcācō ꝑficit opacōnem. ā ꝑficit ip̄am sic finis ā
sic forma ā sic agēs. ꝫ nō sic finis. q2 opacōes nō
q̄rūtur ꝓpter delcātionē. ꝫ magis ecōuerso ut s̄
dēm ē. nec iterū ꝑ modū efficiētis q2 magis opa
tio est cā efficiens delcācōis. nec iterū sic forma
nō enī ꝑficit delcātio opacōnē ut hitus quidam
sic ph̄us dicit in .x. eth̄. g° delcātio nō ꝑficit opa-
cōnē. ¶ Sꝫ ɔtra ē qd̄ ibidē dr̄. ꝙ delcātio opacō-
nē ꝑficit. Rn̄sio. dd̄ ꝙ delcātio duplr̄ opacōnē
ꝑficit vno mō ꝑ mod̄ finis. nō quid̄ ꝯ ꝙ finis dr̄
id ꝓpter qd̄ ē aliquid ꝫ ꝯm ꝙ omē bonū ɔpletiue
supueniēs p̄t dici finis. et ꝯ hoc dicit ph̄us in .x.
eth̄. ꝙ delcātio ꝑficit opationē sic quidā finis su
pueniēs. inquātū scꝫ sup h̄ bonū qd̄ ē opatio su-
pueniit aliqd̄ bonū qd̄ est delcācō q importat qui
etationē appetitus in bono ꝑsupposito. Scd̄o mō
ex ꝑte cause agentis. nō quidē directe. q2 ph̄s
dicit in .x. eth̄. ꝙ ꝑficit delcātio opacōnē nō sicut
medicus sanū ꝫ sic sanitas. Indirecte aūt inq̄-
tū agēs delcātur in sua actōne vehemētius attē-
dit ad ip̄am et diligentius eā opatur. et ꝯm h̄ dr̄
in .x. eth̄. ꝙ delcācōnes augēt ꝓprias opacōnes
et impediūt extraneas. ¶ Ad .j. g° dd̄m. ꝙ non
omis delcātio impedit actū rōnis. ꝫ delcātio cor-
palis que nō ɔsequitur actū rōnis. ꝫ actū ɔcu-
piscibilis qui ꝑ delcācōnē augetur. delcācō aūt q̄
ɔsequitur actū rōnis fortificat rōnis vsū. ¶ Ad
.ij. dd̄m. ꝙ sic dr̄ in .ij. ph̄i. ɔtingit ꝙ duo sibi in-
uicem sūt causa efficiēs et aliud cā finalis alte-
rius. et ꝑ hūc modū opacō causat delcātionē sic
cā efficiēs. delcātio aūt ꝑficit opacōnē ꝑ modū fi
nis ut dictū ē. ¶ Ad .iij. patꝫ rn̄sio ex dictis.

DEinde considerādū est de bonitate et malicia delcācōnū. Q°.
Et circa hoc querū
tur quatuor. ¶ Primo vtrū omis de-
lectatio sit mala. ¶ Scd̄o dato ꝙ nō
vtrū omis delectacō sit bona. ¶ Tercio vtrū aliq̄
delcātio sit optīa. ¶ Quarto vtrū delcātio sit me-
sura vel regula ꝯm quā iudicetur bonū vel malū
AD .j. sic ꝓceditur. vidr̄ ꝙ ois in moralibꝫ
delcātio sit mala. illud enī qd̄ corrūpit pru-
dētiā ꝛ impedit rōnis vsū vidr̄ esse ꝯm se malū. q2
bonū hoīs ē ꝯm rōnē esse. ut dionisius dic. .iiij.
ca. de. di. no. ꝫ delcātio corrūpit prudētiā et impe-
dit rōnis vsū. et tanto magis quāto delcācōnes
sūt maiores. vnde in delcācōibꝫ venereis q̄ sūt
maxie. impossibile ē aliq̄d intelligē. ut dr̄ in .vij.
eth̄. et iero. eē dicit sup math̄. ꝙ illo tꝑe quo cō-
iugales actus agūtur p̄ntia sancti sp̄us nō da-
bitur etiā si ꝓph̄a esse videatur q̄ officio gn̄acō-
nis obsequitur. g° delcātio ē ꝯm se malū. omis g°
delcātio mala. ¶ P̄. illud qd̄ fugit v̄tuosus et ꝓ
sequitur deficiēs a virtute vidr̄ esse ꝯm se malum
et fugiendū. q2 ut dr̄ in .x. eth̄. v̄tuosus ē q̄i mē-
sura et regula hūanoꝝ actuū. et aplus .j. ad cor.
.ij. sp̄ualis iudicat oia. ꝫ pueri et bestie in quibꝫ
nō est v̄tus ꝓsequūtur delcācōes. fugit aūt eas
tēꝑatus. g° delcācōnes sūt ꝯm se male et fugien-
de. ¶ P̄. v̄tus et ars sūt circa difficile ꝛ bonū ut
dr̄ in .ij. eth̄. ꝫ nulla ars est ordinata ad delcātio
nē. g° delcācō nō ē aliqd̄ bonū. ¶ Sꝫ ɔtra ē qd̄ dr̄
in psalmo. delcāre in dn̄o. cū g° ad nichil malum
autoritas dīna inducat vidr̄ ꝙ nō omis delcātio
sit mala. Rn̄sio. dd̄m ꝙ sicut dr̄ in .x. eth̄. aliqui
posuerūt omēs delcācōes esse malas cuius ratio
vidr̄ fuisse q2 intēcōnē suā referebāt ad solas de
lcācōnes sensibiles ꝛ corꝑales q̄ sūt mag° mani-
feste. Nā ꝛ in ceteris intelligibilia a sensibilibꝫ an
tiqui ph̄i nō distinguebāt nec intellectū a sensu
ut dr̄ in .j. de aia. delcātiones aūt arbitrabantur.
dicēdo oēs esse malas ut sic hoīes q̄ ad delcātio
nes immoderatas sūt ꝓni a delcācōibꝫ se retra
hentes ad mediū v̄tutis pueniant. ꝫ hec estima
tio nō fuit ɔueniens. Cum enī nullus possit viuē
sine aliqua sensibili et corꝑali delcācōne si illi qui
docēt omēs delcācōnes esse malas dep̄hendātur
aliquas delcācōnes suscipe magis hoīes ad de-
lcācōes erūt ꝓcliues exēplo operū v̄boꝝ doctri-
na ꝑtermissa. In opibꝫ enī et passionibꝫ hūanis
in quibꝫ experiētia plurimū valet magis mouēt
exempla q̄3 v̄ba. dd̄m ē g° aliquas delcācōes eē
bonas ꝛ aliquas malas. Est enī delcācō quies ap
petitiue v̄tutis in aliquo bono amato. et ɔsequēs
aliquā opacōnē. vn̄ huiꝰ rō duplr̄ accipi p̄t.
vna quidē ex ꝑte boni in quo aliquis quiescens
delcātur. bonū enī ꝛ malū in moralibꝫ dr̄ ꝯm ꝙ cō
uenit rōni vel discordat ab ea ut s̄ dictū ē. sic in
rebꝫ nālibꝫ aliquid dr̄ nāle ex eo ꝙ ɔueīt naturē.
innaturale vero ex eo ꝙ a natura discordat. Sic
g° in nālibꝫ est quedā quies nālis que scꝫ ē in eo
qd̄ cōuenit nature ut cū graue quiescit deorsū. et
quedā innālis q̄ ē in eo qd̄ repugnat nature. sic
cū graue quiescit sursū. ita et in moralibꝫ ē que-
dā delcātio bona ꝯm ꝙ appetitus superior requi-
escit in eo qd̄ ɔuenit rōni. Et quedā mala ex eo
ꝙ quiescit in eo qd̄ a rōne discordat ꝛ a lege dei.
Alia vero accipi p̄t ex ꝑte opacōnū quaꝝ quedā
sūt bone quedā male. opacōibꝫ aūt magis sūt
affines delcācōnes q̄ sūt eis ɔiūcte q̄3 ɔcupiscē-
tie que tꝑe eas ꝑcedūt. vn̄ cū ɔcupiscētie bona-
rum opacōnū sint bone malaꝝ vero male. multo
magis delcācōnes bonaꝝ opacōnū sūt bone ma-
laꝝ vero male. ¶ Ad .j. g° dicendū. ꝙ sic sup̄ di-
ctū est. delcācōnes q̄ sūt de actu rōnis nō impedi
unt rationē neq3 corrūpūt prudentiā. ꝫ delcācō-
nes extranee cuius sūt delcācōnes corꝑales. que
quidē rōnis vsū impediūt sic sup̄ dictū est. Et ꝑ
cōtrarietatem appetitus qui requiescit in eo qd̄
repugnat rōi. et ex h̄ hꝫ delcācō ꝙ sit moraliter

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT
http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-v-85/0090
Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt